

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Francisci Tvrriani Societatis Iesv, Aduersùs Magdeburgenses Centuriatores pro Canonibus Apostolorum, & Epistolis Decretalibus Pontificum Apostolicorum, Libri Quinq[ue]

Torres, Francisco de

Coloniae, 1573

VD16 T 1629

Cap. XV. Responsio ad reliqua Heerbrandi Tubingensis doctoris contra
Caelibatum: & de canone Niceni Concilij, & interpretatione eius, ex synodo
Arelatensi ante mille ducentos annos, & ex epistola ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-29685

Iud Apostoli, Qui sine vxore est, sollicitus est, quæ Domini sunt, quomodò placeat Deo, & quæ sequuntur: Interrogo te, inquit, cui potissimùm place- *S. Sixtus 3. in lib. de castitas*
 re studeas, vxori, an Deo? si vxori, videberis Deo præposuisse luxuriam: si Deo, vxorem habere quomodò poteris, quam qui habuerit, non ità, vt ce- *te.*
 lebs, Deo placere posse, Apostolo dicente, sentitur, si & vxori & Deo, ineptà & difficilem, & non secundùm Apostoli definitionem; videberis protulisse sententiam: & te cælibi præposuisse, qui Deo tantùm placet, si tibi, & Deo & vxori similiter placere, possibile sit, nihil proderit, non accepisse vxorè, si accepisse nihil oberit. nihil enim obesse poterit, si Deo tam vxoratus quàm cælebs placebit. & paulò pòst: Nam illam sententiam, quam ignorantibus proferre moris est, Qui nubit, benè facit: & qui non nubit, melius facit, nusquam Apostolũ dixisse inuenies. Sed neq; fieri poterat, vt alibi nubentè laudaret, qui dixerat alio in loco, Bonum est homini, mulierem nõ tange- *1. Cor. 7.*
 re. Dic planè benefacere, qui luxuriosam filiam nuptũ tradiderit, nè quid deterius exerceret. pater ergò laude dignus est, qui filix incõinentix prouiderit, quomodò & Apostoli erga incontinentes laudanda prouidentia est. Illi verò laudandi non sunt, quatenus, quod erat melius, perdiderunt. Deindè subiungit: Sic nobis intelligenda est scriptura, nè alicubi videatur sibi contraria. Nusquam enim inuenies Apostolum spontè, & non aliqua causa vel necessitate cogente, nuptias indulisse. quod perfacile pbare possem, nisi longum esset, per omnes eius epistolas currere, quibus magis ingerit, in præsentì tempore mortificari nos cum Christo debere, quàm carnis expetere voluptatem. Hactenùs san. Sixtus martyr. Et hactenùs respõsum sit propter Magd. idem sentientes, ad locũ Apostoli ex epistola ad Hebræos, què nobis Heerbrãdus Tubingësis doctor obiecit: & què Marlortus minister Caluinianus corruptè interpretatus est. illud tamen hoc loco vice scholij addam, nè quis falsò existimet, quæ ex sancto Sixto allata nũc sunt, ad repræhensionem coniugij pertinere. absit: non enim qui vxorè ducit, si ei licet, repñendi debet, tametsi, vt S. Athanasius in epistola ad Amum monachum scripsit, parem gratiam non consequitur, consequitur tamen, inquit, aliquam, quippe, qui ferat fructum numeri triginta. Beatus enim, *Hier. Thro. 3*
 ait, qui in iuuentute sua liberum iugum habens, natura ipsa ad gignendos filios vsus est. at his, de quibus loquimur, iugum coniugij nõ est liberum, vt ex scriptura demonstraui, idcirco tantum abest, vt gratiam consequantur, conueniatq; eis, quod Paulus etiam de legitimis cõiugibus dixit: Vnusquisq; gratiam siue donum habet, alius sic, alius verò sic, vt potiùs damnationem habeat, quia primam fidem negauerunt: vt de illis viduis duxit, quæ iam ad matrimonium non erant aptæ. *1. Cor. 7.*

*Responsio ad reliqua Heerbrandi Tubingensis doctoris contra Cælibatũ:
 & de canone Niceni Concilij, & interpretatione eius, ex synodo Arelatësi
 ante mille duccentos annos, & ex epistola Basilij. Item de hæresi contra sacrũ
 D d d d calibatũ*

cælibatum ante mille annos, iterum post Nicolaitas renouata. Cap. 15.

Sed pergamus deinceps respondere ad reliqua, quæ Tubingensis doctor in eodem articulo obiecit. ait enim, sicut etiam Magdeburgenses, prohibitionem nuptiarum, doctrinam dæmoniorum esse, idem pronunciare Apostolum. At nos nuptias minimè prohibemus, immò nostros adulescentes, cum continentibus esse nolunt, ad eas hortamur. illis tantum prohibemus, non quia malas, (hoc enim hæreticorum est) sed quia non licitas, quibus scriptura sancta prohibet, sacratis scilicet, & voto continentie spontè & legitimè obligatis. Ab hac doctrina nunquam ecclesia nostra catholica ab initio discessit. Vos igitur scripturam Apostoli, ad aliorum damnationem, deprauatis, qui quod in eos, qui nuptias tanquam malas damnant, scriptum est, in eos transfertis, qui non damnant nuptias, sed cum Paulo eos dicunt damnationem habere, qui contra præceptum Apostoli, post ordinationem aut promissionem, vxores ducunt: aut eis, quas antè duxerant, cum ex earum consensu ordinati sint, vtuntur. Addit deinde Tubingensis doctor contra decretum etiam Niceni concilij esse, sed decretum non recitauit. Satis ei visum est, si diceret contra decretum Concilij Niceni esse, vt hoc obiter bombycio & susurro pruritum aurium discipulis excitaret. Sed recitemus nos, & ex ipso illo decreto synodi Nicenæ, quod iste doctor vel non vidit, vel certè non intellexit, demonstramus. Scripseram quidem hæc iam pridem libro secundo de dogmaticis characteribus verbi Dei, sed, vt cum Apostolo dicam, mihi eadem dicere non pigrum, eis autem, qui cælibatum autoritate synodi Nicenæ falsò nunc oppugnari lecturi sunt, necessarium. Prohibuit, inquit, in vniuersum magna synodus, vt nec episcopo, neque presbytero, neque diacono, nec vlli prorsus clerico liceret habere *συυγατρον*, id est, mulierem: (vetus interpretes subintroducunt vertit) nisi fortè, inquit, matrem, aut sororem, aut materteram, siue amitam, aut eas solùm personarum, quæ ab omni suspitione alienæ sint. *συυγατρον* dixit *ἀσπίρωσ*, id est, infinite & sine articulo, vt intelligeremus, quamcunque mulierem, siue vxor esset, siue non vxor. *συυγατρον* enim vocant Antiochenes quascunque mulieres, vt est in Euseb lib. 7. Ecclesiast. historiae, inde dictas *συυγατρον*, quod in eodem conclauis aut cella cum viris versentur, quas Ancyrana synodus *συυγατρον* vocat. Harum igitur conuictum cum ijs, qui sacri ordinis sunt, synodus Nicena interdicit. excepit autem matrem, sororem, materteram, siue amitam, & eas tantum personarum, quæ similiter, vt istæ nominate, omni suspitione vacarent. Ergò synodus, vt exceptionem dedit matri, sorori, & amitæ, ac materteræ, quod hæc ab omni suspitione liberæ essent, sic etiã ijs vxoribus dedit, quæ ita à suspitione liberæ essent, vt mater, soror, aut matertera. Quarè vxores quidem habere permisit tanquam sorores: eas verò vxores, quæ suspitione non carerent, id est, quas suspicio esset haberi non tanquam sorores, non permisit, quod ipsum ex synodo Arelatensi 2. clariùs adhuc intelligi potest. hæc enim synodus canonem Niceni concilij sequens,

& ve-

Quibus sint
prohibite nup-
tiae secundum
scripturam.

Philip. 3.

Canon synodi
Nicenæ de cæ-
libatu sacri
ordinis.

Eusebius Cas.
lib. 7. cap. 30.

Synodus An-
syr. can. 19.

Synodus Arelat.
2.

& velut eius interpret, ante mille ducentos annos canone 2. sic statuit: Si quis de clericis à gradu diaconatus in solatio suo mulierem, (sic enim vertit *εὐπίσκοπος* quod, vt dixi, interpret vetus vertit, subintroducãam) præter auiam, matrẽ, sororem, filiam, neptem, vel conuersam suã vxorem, à cõmunionẽ alienus habeatur. Cõuersam vocat vxorem clericis sacri ordinis, quia cõtinentiam promisit, cum ordinationi viri sui assensã est. ergo vxorem clericis sacri ordinis, cū qua habitare liceat, inter personas ab omni suspitione liberas cõprẽhensã esse, & exceptã Nicena synodus, vel testimonio synodi Arelatenfis, voluit. Etenim si Nicena synodus inter personas ab omni suspitione alienas, quas cū clericis sacri ordinis habitare perliceret, noluit eorum vxores numerari, vt, si tales essent, cum eis habitare liceret: sin verò non essent, nõ liceret: profectò ratio ipsa necessariò postulabat, vt eas nominatim exciperet, vt intelligeremus, quanuis suspitione concubitũs coniugalis non carerent, tñ, quia vxores essent, habitare cū eis, tanq̃ cum vxoribus, id est, eis vti liceret. Quòd verò hoc eodẽ canone eadẽ synodus Nicena reliquit etiam clericis minoribus, vt lectoribus & cantoribus prohibet habere se cum mulieres de concubitu suspectas, nè quis erret, & nè aliquis istorũ nobis obijciendũ hoc putet, nõ de vxoribus eorũ, sed de alijs mulieribus synodus intellexit. siquidem de vxoribus minorũ clericorũ notus erat omnibus canon Apostolorũ 26. qui illis permittit & ducere vxores, & ductis vti. itaq; synodus Nicena integrum de minoribus istis clericis canonẽ Apostolorum reliquit. Quòd si Tubingensis & Magdeburg. nõ sunt contenti antiquissimẽ synodi Arelaten. interpretatiõẽ, & adhuc de decreto synodi Nicenæ pro cõtinentia sacrorũ ordinum dubitant, legant epistolã magni Basilij ad Gregorium presbyterum: cui autoritate decreti concilij huius Niceni iussit excludere vxorẽ adolescẽtem propter scandalum suspitionis de incõtinentia. Interpretabor epistolã Latinẽ, quæ tanq̃ canonicã inter canones eiusdem patris Basilij relata circumfertur. Legi, inquit, literas tuas tolerantissimẽ, illudq; miratus sum, qd cum posses te mihi breuẽ & facilẽ re ipsa excusare, m̃lis in crimine perseuerare: & longa oratione vulnus periculosum curare tentes. Nos verò, Gregori, neq; primi, nec extremi legem tulimus, nè mulieres cum viris Deo dedicatis habitarent. Lege canonem editum in concilio Niceno, qui planẽ vetuit habere has domi mulieres. Cælibum verò hæc est gloria & splendor, mulierum conuictu carere, vt iam qui castimoniam nomine profiteatur, re verò ipsa ea faciat, quæ facere solent, qui cum mulieribus habitant, perspicuum sit, hunc decus & dignitatem ipsam virginittatis aut castimonix, appellatione tantum consecrari, ab ipsa verò non honesta voluptate non se temperare. Eò verò magis oportuit te precibus nostris facilẽ acquiescere, quòd te ais liberatum esse omni libidine & corporis lasciuia. nam neque te credo annos natum septuaginta, libidinosẽ & incontinentem cum vxore viuere: neque quasi aliquid turpe feceris, decretum fecimus: sed quoniam

Dddd 2 nos

Synodus Arelaten. ante mille ducentos annos interpret canonũ Nicenũ de cælibatu.

Quæ persona muliebres clericis ad cohabitandum nõ suspecta.

Ca. apost. 26.

nos Apollolus docuit, nè offensionem aut scandalo effemus fratri. Scimus autem, quod à quibusdam integrè sit, solere alijs occasionem peccandi præbere: hac de causa præscripta sanctorum Patrum secuti, iussimus, ut vxorculam excluderes. Quid igitur chorepiscopum criminaris, & veterum simularum memor es? quid de nobis quereris, quasi facile calumnijs aliorum excipieris aures patefaciamus? ac non potius te ipsum accusas, qui non passus fueris ab ista vxoria consuetudine auelli? eijce ergo eam domo, & include in monasterium: sit illa inter virgines, & tibi ministrent viri, nè nomē Dei per vos blasphemetur. Quandiū verò in hac labe & macula perstiteris, nihil te iuuabunt tam multa ista, quæ ad me scribis, quin potius vsq; ad extremū vite, à sacrorum administratione vacabis, vacationisq; tuæ rationem referes Deo. Quòd si ausus fueris, antequàm vitam exueris, culpamq; emēdāris, sacerdotio fungi, eris vniuerso populo anathema, ut qui te receperint, omni ecclesiastica communione priuentur. Hactenus epistola Basilij. Sed quia proprium est hereticorum cauillari, id est, secundum interpretationē regulæ iuris, ab euidenter veris disputando, ad ea, quæ sunt euidenter falsa, breuibus mutationibus perducere, si negauerint isti, vxorem fuisse Gregorij presbyteri, quam beatus Basilius secundum decretum synodi Nicenæ eijcere ei iussit: respondeant, quæso, nobis, cur nõ permisit mulieri isti ut nuberet, si hoc mallet? cur, inquam, iussit includere in monasterium inter virgines? quod sexta synodus canone 48. Episcopis iussit facere in suis vxoribus, postquam facti essent episcopi. Eat ergo nunc doctor Tubingensis, & dicat discipulis suis, quos decipiendos suscepit, contra decretum Concilij Niceni esse cælibatum sacri ordinis, & illam de Paphnutio narrationē pro decreto Nicenæ synodi, cum nihil minus quàm decretum sit, amplectatur. Affirmet etiam, si placet, cum Augustino Marlorato Caluniano, semper ecclesiam Græcam ius coniugij episcopis confirmasse: hoc enim ille in Cōmentarijs epistolæ ad Timoth. prioris cap. 3. scripsit. Denique, pergite, si vultis, dum Dñs venit, renouare & augere hæresim Nicolaitarum de incōtinentia diaconorum, quæ olim semel profligata & extincta, rursus ante mille annos suscitata fuit & aucta, ut ex secūda synodo Turonensi perspicere potest, quæ inter cætera ab antiquis patribus, ut testatur, statuta, quæ de tramite canonico quorundam, ut ait, peruersitate cernebatur deflexa, decretum de continentia tum sacrorum ordinum, tum aliorum castitatem profitentium, diligenti cautione renouauit, ut cum ex alijs capitibus, tum ex xx. perspicere potest, in quo inter cætera sic ait: Et quia hæresis presbyterorū à quodā presbytero primū surrexit, etiā quod nullus potuit existimare, quòd auderet ille, qui corpus Dñi consecrat, talia perpetrare, nisi tēpore nouissimo pro peccatis nostris ista surrexerunt. deinde subiungit, si illi diaconi omnium sententia Episcoporum damnati sunt, & hæretici reputati, ac si tales diaconi illi subiaceant maledictioni, quos Patrum statuta pro causa damnarunt, quid illi infelicis presbyteri, qui tali sunt peccato subiecti,

Proprium hereticorum cauillari.

Sexta synod.

*Synodus Turonensis. c. 20.
Hæresis Luteranorum, contra sacrum cælibatū ante mille annos suscitata inter post Nicolaitas.*

iecti, vt alios trahant in præceptum, qui eos tali ordine viuere cernunt: vt qui debent esse forma præcepti, ipsi inueniantur in vna peccati. Illorum igitur Diaconorum hæresim, cuius author fuit Nicolaus Diaconus vnus ex septem, & illorum presbyterorum, quæ tunc primùm post Nicolaum surrexerat, nunc rursus Luterani renouârunt, quorum pars cum presbyteris illis, & illis diaconis Nicolaitis erit.

Responsio ad reliqua Heerbrandi contra sacramentum matrimonij, quod negat: & explanatio loci epistolæ ad Ephesios pro sacramento matrimonij ex proprijs ipsius loci cum ad stipulatione veterum patrum, & collatione aliorum locorum scripturæ sanctæ: & de sanctitate matrimonij fidelium, vnde existat. & quomodo quæ S. Sixtus 3. scripsit, Tubingensem doctorem redarguant.
Cap. 16.

SED, quia semel cœpi respondere ad articulum xxxij. doctoris Tubingensis, prosequamur reliqua, nè ille, si quid à me nunc prætermisum & dissimulatum videat, continuò suspicetur, nihil me ad respondendum habuisse: cogor itaq; nihil dissimulare: etsi non inuitus facio, quòd eo magis doctrinam, quam Magdeburgenses in epistola 2. Clementis de continentia sacrorum ordinum accusant, defendimus. Ait ergò Iacobus Heerbrandus negans cum Centuriatoribus Magdeburgensibus immò cum omnibus Luteranis, esse sacramentum matrimonium: quod si omninò sacramentum est, cur (inquit iste) ab eius celebratione sacrum hoc spirituum hominum genus, cuius proprium est sacramentum tractare, excluditur? non distinxit, de quibus hominibus sacri ordinis, quos iste genus hominum spiritualium vocat, quæreret, cur excludantur à celebratione sacramenti matrimonij: vtrum de ijs, qui in coniugio ordinati sunt: an de ijs, qui extra coniugium: an de vtrisque? verùm ego, quia de vtrisque quæri existimo, siquidem vtrisque soluunt Luterani magistri lege continentia, de vtrisque respondebo. ac priùs de prioribus, id est, de ordinatis in matrimonio. de quibus nunquam doctor iste quæstionem poneret, nisi existimaret, non posse apud nos esse matrimonium sacramentum, nisi coniunctio corporum, licita vtcunquè esset omnibus coniugibus. Itaque cum legeret apud Paulum, episcopos & presbyteros coniuges, coniuges verò secundùm scripturam, iam non sunt duo, sed vna caro: consequens esse arbitratus est, posse eos miscere corpus cum vxoribus suis: non posse enim, nihil aliud isti esse videbatur, quàm à matrimonij sacramento eos excludi, qui intrà illud ante ordinationem erant. At non ita est. nec enim coniugium istorum desinit esse sacramentum, quia cœpit eis non licere, quod priùs licuit, & de carnali fit spirituale coniugium: vt de eis Leo Pont. ad Rusticum Narbonensem scripsit. Duplex ergò est vnitas carnis in matrimonio: vna, ratione coniugij, quam quidam vocat vnitatem carnis secundùm

duplex vnitas carnis in matrimonio.

Dddd 3 com-